HR-LAB · การบังคับใช้และใช้สิทธิ

ศาลแรงงานและกระบวนการคดีแรงงาน

ศาลแรงงานรับคดีแบบไหน ฟ้องอย่างไร ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือไม่ ศาลไกล่เกลี่ยก่อนอย่างไร คดีเลิกจ้างไม่เป็นธรรมได้อะไร และอุทธรณ์ได้ภายในกี่วัน

ชื่อ _____ หน่วยงาน _____ วันที่ _____

คำถามหลัก

พนักงานที่ถูกเลิกจ้างจะฟ้องศาลแรงงาน ต้องเตรียมอะไร และกระบวนการเป็นอย่างไร

คำตอบสั้น

ศาลแรงงานพิจารณาคดีพิพาทจากสัญญาจ้าง สิทธิตามกฎหมายแรงงาน การเลิกจ้างไม่เป็นธรรม และการเพิกถอนคำสั่งเจ้าหน้าที่ ฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือได้ ลูกจ้างไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ศาลจะไกล่เกลี่ยให้ตกลงกันก่อน ถ้าเลิกจ้างไม่เป็นธรรม ศาลอาจสั่งให้รับกลับเข้าทำงานหรือให้ชดใช้ค่าเสียหาย และอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษได้ภายใน 15 วันนับแต่อ่านคำพิพากษา

0	ม.49	15	ไกล่เกลี่ย
ค่าธรรมเนียมศาล	**เลิกจ้างไม่เป็นธรรม**	**วัน**	**ก่อน**
คดีแรงงานได้รับยกเว้น	รับกลับเข้าทำงานหรือค่าเสียหาย พ.ร.บ.ศาลแรงงาน	อุทธรณ์นับแต่อ่านคำพิพากษา	ศาลพยายามให้ตกลงกันก่อนพิจารณา

01 ขอบเขตของเรื่องนี้

คดีที่ศาลแรงงานรับ · การยื่นฟ้อง · ไม่เสียค่าธรรมเนียมศาล · การไกล่เกลี่ย · เลิกจ้างไม่เป็นธรรม · การอุทธรณ์

ฐานกฎหมาย: พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 และแก้ไข; พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน; พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์; ข้อกำหนด/ประกาศศาลยุติธรรมล่าสุด

สิ่งที่อยากรู้หรือคำถามจากหน้างาน

01 หลักตัดสินที่ต้องใช้

1. ศาลแรงงานมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามสัญญาจ้างและกฎหมายแรงงาน และการเลิกจ้างไม่เป็นธรรม (พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานฯ ม.8)
2. ฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ และคดีแรงงานได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาล
3. ศาลไกล่เกลี่ยให้คู่ความตกลงกันก่อนพิจารณาคดี
4. เลิกจ้างโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลสั่งให้รับกลับเข้าทำงานในค่าจ้างเดิม หรือให้ชดใช้ค่าเสียหายตามพฤติการณ์ (ม.49)
5. อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษภายใน 15 วันนับแต่อ่านคำพิพากษา

02 ตัดสินใจทีละขั้น — ไล่จากบนลงล่าง หยุดเมื่อเจอผลลัพธ์

#	คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1	**ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาจ้าง สิทธิตามกฎหมายแรงงาน หรือการเลิกจ้างหรือไม่**	→ ข้อถัดไป	อาจไม่ใช่คดีแรงงาน ตรวจศาลที่มีอำนาจ
2	**เป็นเงินตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงานที่ยื่นพนักงานตรวจแรงงานไว้แล้วหรือไม่**	รอคำสั่ง และนำคดีสู่ศาลภายใน 30 วันถ้าไม่พอใจ	→ ข้อถัดไป
3	**เตรียมคำฟ้องและหลักฐานพร้อมแล้วหรือไม่**	ยื่นฟ้องศาลแรงงานที่มีเขตอำนาจและเข้ากระบวนการไกล่เกลี่ย	ใช้บริการเตรียมคดีออนไลน์ของศาลยุติธรรมหรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ใช้กับกรณีของเรา: ข้อเท็จจริงที่ต้องตรวจเพิ่ม

01 ตัวอย่างกับกรณีจริง

กรณี 1: เลิกจ้างโดยอ้างผลงานไม่มีหลักฐาน

พนักงานอายุงาน 6 ปีถูกเลิกจ้างโดยอ้างว่าผลงานไม่ดี ได้ค่าชดเชยครบ แต่ไม่มีผลประเมินหรือการเตือนมาก่อน

ค่าชดเชยตามมาตรา 118	**จ่ายแล้ว**
หลักฐานผลงานไม่ดี	**ไม่มี**
ฐานฟ้อง	**มาตรา 49**

ผล: ฟ้องเลิกจ้างไม่เป็นธรรมได้ ศาลอาจสั่งรับกลับเข้าทำงานหรือให้ค่าเสียหายเพิ่มจากค่าชดเชย

กรณี 2: แพ้คดีชั้นศาลแรงงาน

ศาลแรงงานอ่านคำพิพากษาวันที่ 1 มีนาคม ฝ่ายที่แพ้ต้องการอุทธรณ์

อุทธรณ์ภายใน	**16 มี.ค.**
ศาลที่รับอุทธรณ์	**คดีชำนัญพิเศษ**

ผล: ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษภายใน 15 วัน คือภายใน 16 มีนาคม

02 ลำดับเวลาและกำหนดที่ต้องไม่พลาด

ก่อนฟ้อง	**ยื่นฟ้อง**	**นัดแรก**	**15 วันหลังคำพิพากษา**
ระบุสิทธิ ยอดเงิน และรวบรวมหลักฐาน	ฟ้องด้วยวาจาหรือหนังสือที่ศาลที่มีเขตอำนาจ	ศาลไกล่เกลี่ยให้ตกลงกัน	กำหนดยื่นอุทธรณ์

ลองคำนวณกรณีของคุณ

01 ความเข้าใจผิดที่พบบ่อย

เข้าใจผิด	ที่ถูกต้อง
ฟ้องศาลแรงงานต้องเสียค่าธรรมเนียมแพง	คดีแรงงานได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาล
จ่ายค่าชดเชยแล้วฟ้องไม่ได้	ฟ้องเลิกจ้างไม่เป็นธรรมแยกได้
ต้องมีทนายเสมอ	ฟ้องด้วยวาจาได้ แต่ควรขอคำปรึกษาในคดีซับซ้อน

02 รายการตรวจสองฝ่าย

บริษัทและฝ่าย HR

- ☐ เก็บเอกสาร HR ให้สอดคล้องและตรวจสอบได้
- ☐ ทำ legal hold เมื่อเริ่มมีข้อพิพาท
- ☐ ส่งผู้มีอำนาจตัดสินใจเข้าร่วมไกล่เกลี่ย
- ☐ ติดตามกำหนดอุทธรณ์ 15 วัน

ลูกจ้าง

- ☐ ระบุสิทธิที่เรียกร้องให้ชัด
- ☐ เตรียมหนังสือเลิกจ้าง สลิป และข้อความ
- ☐ ใช้บริการเตรียมคดีออนไลน์ของศาลยุติธรรม

เอกสารและหลักฐานที่ต้องมี

- ☐ คำฟ้องและรายการเรียกร้อง
- ☐ หนังสือเลิกจ้าง เตือน และผลประเมิน
- ☐ คำพิพากษาและหลักฐานวันที่อ่าน
- ☐ สัญญาจ้างและข้อบังคับฉบับที่ใช้
- ☐ สลิปและบันทึกเวลา

03 ทดสอบความเข้าใจ

1. ลูกจ้างฟ้องศาลแรงงานต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือไม่

(ก) ต้อง (ข) ไม่ต้อง (ค) ครึ่งหนึ่ง

2. เลิกจ้างไม่เป็นธรรม ศาลอาจสั่งอะไร

(ก) จำคุกนายจ้าง (ข) รับกลับเข้าทำงานหรือชดใช้ค่าเสียหาย (ค) ค่าปรับเท่านั้น

3. อุทธรณ์คำพิพากษาศาลแรงงานได้ภายในกี่วัน

(ก) 15 วัน (ข) 30 วัน (ค) 60 วัน

เฉลย: 1(ข) คดีแรงงานได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาล · 2(ข) มาตรา 49 ให้ศาลสั่งรับกลับหรือกำหนดค่าเสียหาย · 3(ก) ภายใน 15 วันนับแต่อ่านคำพิพากษา

บันทึก

ตรวจทานเนื้อหา 9 ตุลาคม 2569 · ใช้ประกอบการตัดสินใจร่วมกับตัวบทที่มีผลและข้อเท็จจริงของแต่ละกรณี · อ่านฉบับเต็มและภาษาอังกฤษได้ที่ www.hrlab-th.com